

Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021-2024

Inleiding	3	Deel 2: basisinfrastructuur en fondsen 2021-2024	17
		Fondsen	17
Deel 1: uitgangspunten		Podiumkunsten	20
Vorbereiding periode 2021-2024	5	Musea	22
Verbreding en vernieuwing	6	Beeldende kunst	23
Een sterke cultuursector	7	Ontwerp	24
Cultuur van en voor iedereen	10	Film	25
Cultuur is grenzeloos	14	Letteren	26
Financieel kader deel 1	15	Ontwikkelfunctie en festivals ontwerp, beeldende kunst en crossovers	27
Criteria	16	Ondersteuningsstructuur	28
		Financieel kader 2021-2024	31
		Financieel kader inzet middelen Regeerakkoord	32
		Moties en toezeggingen	33
		Tot slot	34

Inleiding

Wegdromen in een boek of je omver laten blazen door de schoonheid van een schilderij. Helemaal opgaan in een dansvoorstelling, film of toneelstuk. Je verwonderen over de architectuur van een gebouw. Je laten opzweepen door een DJ of ontroerd raken door een opera.

Cultuur doet wat met je. Het raakt je en zet aan tot denken. Cultuur prikkelt de verbeelding. Als je je kunt verplaatsen in een personage uit een toneelstuk, boek of film, dan maakt dat je ook nieuwsgierig naar een ander. Cultuur helpt je in te leven in de wereld van een ander.

Cultuur verbindt. Mensen beleven cultuur vaak samen: als bezoeker of als maker, in een theaterzaal of dorps huis. Samen muziek maken in een fanfare schept een band, net zoals met elkaar een performance instuderen of elkaar ontmoeten bij een tentoonstelling dat doet.

Cultuur is ook economisch een factor van betekenis: bezoekers van een filmfestival, een museum of een voorstelling reizen erheen, drinken wat vooraf en gaan na afloop in de buurt een hapje eten. En als een boekhandel zich ergens vestigt, is dat ook goed

voor andere winkels in het gebied, zo blijkt uit [onderzoek van het KVB Boekwerk](#). Kortom: cultuur verrijkt. Het verdiept ons gevoelsleven, het maakt de samenleving hechter en stimuleert bedrijvigheid.

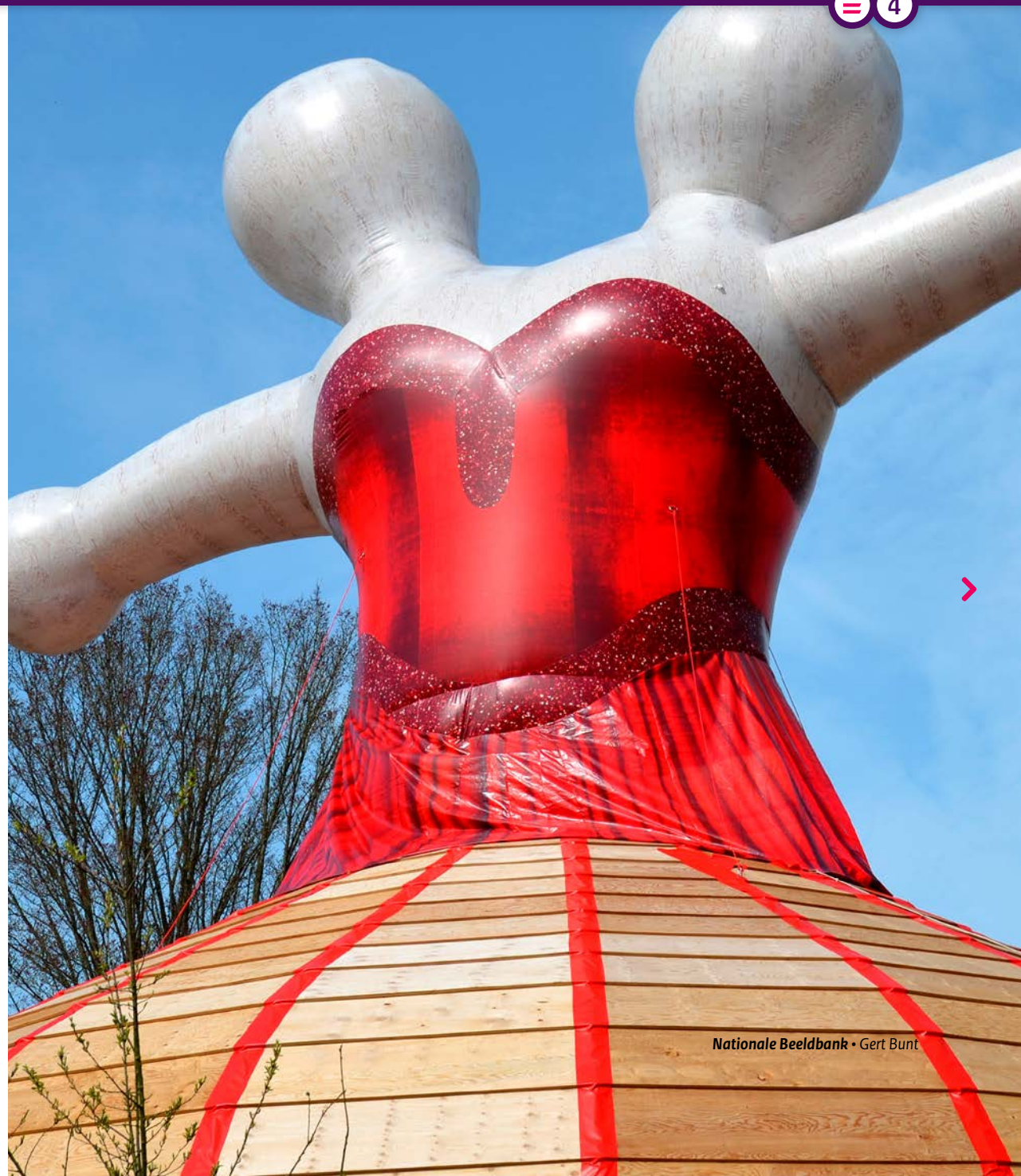
We kunnen trots zijn op ons cultureel klimaat: de kwaliteit is hoog en de belangstelling warm. Nederlandse musea verwelkomen miljoenen bezoekers uit binnen- en buitenland. Acteurs en musici, architecten en ontwerpers, dansers en schrijvers staan internationaal in hoog aanzien. De wereld roemt het lef van Nederlands ontwerp. Het open en innovatieve karakter wordt vaak als kenmerkend gezien voor kunst uit Nederland. Nederlandse kunstenaars kijken met een open blik naar het buitenland en trekken de grens over. Dat is niet vanzelfsprekend in een tijd waarin grenzen scherper worden getrokken. Ik gun het iedereen om van de rijkdom van cultuur te genieten. Ook mensen die daar uit zichzelf niet toe komen. Mensen die een zetje nodig hebben om een kaartje te kopen voor het museum of een theater. Bijvoorbeeld omdat ze zich nog niet voldoende herkennen in het aanbod.

Het aanbod dat het Rijk ondersteunt, zou een goede afspiegeling moeten zijn van verschillende voorkeuren in de samenleving én van het culturele veld. Het landelijk cultuurbeleid zou het beste

moeten bevatten dat het culturele leven te bieden heeft. Ook nieuwe vormen, andere genres en nieuw publiek moeten er een plaats in krijgen. Met mijn maatregelen verwezenlijk ik een langgekoesterde wens van het culturele veld zelf: een verbreding van de basisinfrastructuur 'die meer recht doet aan de samenhang én diversiteit van het bestel en het publiek.' Daarnaast is het belangrijk dat kunstenaars een eerlijke beloning ontvangen voor hun inspanningen.

Over die uitgangspunten - verbreding en vernieuwing, een sterke culturele sector, cultuur voor iedereen en cultuur is grenzeloos - gaat het eerste deel van deze brief. Ook schets ik hierin hoe ik deze doelen samen met mijn medebestuurders in gemeenten en provincies wil bereiken. Het tweede deel schetst de samenstelling van de basisinfrastructuur in de periode 2021-2024.

In Cultuur in een open samenleving en Erfgoed telt heb ik uiteengezet hoe het kabinet het grootste deel van de extra middelen uit het Regeerakkoord invult. Het gaat dan om € 325 miljoen voor erfgoed en monumenten en voor cultuur (en historisch democratisch bewustzijn) een reeks die oploopt tot € 80 miljoen structureel per jaar vanaf 2020. In de brief Voortgang Cultuur in een open samenleving heb ik deze middelen nader ingevuld voor 2019. Deze brief bevat de uitwerking voor 2020 en de periode 2021-2024.

Deel 1: uitgangspunten Vorbereiding periode 2021-2024

In december 2018 heb ik de Raad voor Cultuur om [advies gevraagd](#) voor de periode 2021-2024. De Raad heeft zijn advies in april 2019 gepresenteerd.

Ik dank de Raad voor Cultuur voor zijn advies en de grote inzet waarmee dit tot stand is gekomen. [Cultuur dichtbij, dicht bij Cultuur](#) dient, samen met de thema's uit [Cultuur in een open samenleving](#), als basis voor de periode 2021-2024. De Raad heeft de thema's van het cultuurbeleid doordacht uitgewerkt in een omvangrijk advies met veel verschillende maatregelen. Al in mijn eerste reactie bij ontvangst van het advies heb ik laten weten dat uit deze verschillende voorstellen een keuze moet worden gemaakt.

In deze brief presenteer ik mijn keuzen. Het draagvlak voor de voorstellen van de Raad in het culturele veld en bij mijn medebestuurders heeft die keuzen mede bepaald. Uit gesprekken met het veld en medebestuurders is gebleken dat er veel steun is voor een uitbreiding van de basisinfrastructuur, waarvoor de verschillende overheden samen verantwoordelijkheid nemen. Minder draagvlak is er voor een scheiding tussen zogenaamde 'ketenvoorzieningen' en

'topvoorzieningen'. Dat onderdeel van het advies neem ik niet over. Kwaliteit en (inter)nationaal belang is voor de gehele basisinfrastructuur en het aanbod van de fondsen een voorwaarde.

Het is van meet af aan mijn insteek geweest de nieuwe periode in nauwe samenspraak met de andere overheden geweest voor te bereiden. In [Cultuur in een open samenleving](#) heb ik de verwachting uitgesproken dat de andere overheden evenals het Rijk investeren. In de proeftuinen van stedelijke regio's laten we zien hoe we samenwerken bij belangrijke thema's als cultuuronderwijs, talentontwikkeling en vernieuwing en verbreding van het aanbod. Die samenwerking willen we voortzetten.

De samenwerking tussen overheden is geen doel op zich, maar staat ten dienste van het culturele veld en het publiek. Om met [Kunsten '92](#) te spreken: 'Door meer rekening te houden met keuzes die lokaal worden gemaakt, kunnen we betere randvoorwaarden creëren voor een rijk, divers en bloeiend cultureel leven.' Ook kunnen we door beter samen te werken procedures vereenvoudigen en het draagvlak voor cultuur versterken.

Het Rijk houdt naast deze samenwerking een eigen verantwoordelijkheid, die ook in verschillende wetten is vastgelegd, onder meer in de Wet op het specifiek cultuurbeleid (met de beschrijving van de basisinfrastructuur en de rol van de cultuurfondsen van het Rijk) en de Erfgoedwet. Ook heeft het Rijk een bijzondere verantwoordelijkheid voor het internationaal cultuurbeleid. Landelijke visie en regie zijn nodig.

De stedelijke regio's zijn op initiatief van steden en provincies zelf tot stand gekomen. Ze verschillen in omvang, inwonersaantal en cultureel aanbod. Ze hebben elk hun eigen profiel. Ik laat de indeling aan de regio's zelf. Ik vind het belangrijk dat deze indeling niet van bovenaf wordt vormgegeven, maar aansluit bij de kracht en ontwikkelingen in de regio's zelf.

Ik stel vast dat we als overheden op een constructieve manier in gesprek zijn over de inhoudelijke doelen van het cultuurbeleid en de bereidheid om er gezamenlijk in te investeren. De komende tijd gaat het erom die positieve houding om te zetten in concrete investeringen en voor kunstenaars en publiek zichtbare resultaten. Ik besef dat ik wat vraag van mijn medebestuurders; voor vergroting van het draagvlak voor cultuur en uitbreiding van de basisinfrastructuur zijn gezamenlijke investeringen nodig.

Verbreding en vernieuwing

Samen met de andere overheden wil ik in de nieuwe basisinfrastructuur ruimte bieden aan meer genres en nieuwe spelers. Zo versterken we het draagvlak voor cultuur. Door aandacht voor andere kunstvormen en nieuwe generaties makers bereiken we ook groepen die zich misschien minder aangesproken voelen door wat er nu in schouwburgen, concertzalen en musea te beleven is.

Vernieuwende genres strekken zich vaak uit over meerdere disciplines. Zo komen in de urban arts beeldende kunst (vanuit graffiti), dans (vanuit hiphop en streetdance), literatuur (vanuit spoken word), muziek, theater en sport (skating, BMX, free running) samen. De urban arts bestaan al sinds de jaren tachtig en zijn niet meer weg te denken uit het Nederlandse cultuurlandschap.

Toch is dit deel van het kunstenlandschap nog nauwelijks terug te vinden in de basisinfrastructuur. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor ontwerp en popmuziek.

Dat wil ik de komende periode veranderen. Net als de Raad voor Cultuur maak ik plek voor meer genres die een breder, gevarieerder publiek bereiken. Dat doe ik door ruimte te maken voor festivals en ontwikkelplekken in alle disciplines en sectoren. Ook investeer ik in het gehele jeugd aanbod.

Zo speel ik in op de inhoudelijke ontwikkelingen in het artistieke veld en de samenleving van nu. In de woorden van [Kunsten '92](#): 'Over de hele linie zien we in maatschappij én cultuur een diversificatie optreden waarbij het onderscheid tussen centrum en periferie, tussen hoge en lage cultuur en tussen disciplines vervaagt, ten gunste van bottom-up initiatieven, nieuwe samenwerkingen, verbindingen en interdisciplinaire projecten.'

Verbreding en vernieuwing zijn geen luxe, maar een noodzaak om het cultuuraanbod bij de tijd en aantrekkelijk voor de gehele bevolking te houden. Mijn maatregelen voor verbreding en vernieuwing in verschillende sectoren staan in deel 2 van deze brief.

Daarnaast stimuleer ik verbreding en vernieuwing in alle sectoren via een matchingsregeling samen met de andere overheden. Vernieuwing op het gebied van inhoud en organisatie vindt vaak lokaal plaats. Gemeenten en provincies financieren deze vernieuwing vaak al. Het Rijk gaat initiatieven die bijdragen aan landelijke doelen matchen. Zo maken we ook die initiatieven mogelijk die nog niet rijp genoeg zijn voor financiering via de basisinfrastructuur of via de zes cultuurfondsen. Ik investeer hierin € 2 miljoen per jaar in de periode 2021-2024.

Een sterke cultuursector

Eerlijke beloning is voor mij een onbetwistbaar uitgangspunt. Eerlijke beloning is wat mij betreft belangrijker dan de kwantiteit van de productie en werkgelegenheid: meer productie en meer werkgelegenheid mogen niet ten koste gaan van een eerlijke beloning.

Ik juich de stappen toe die de sector de afgelopen tijd heeft gezet om zijn collectieve belang te behartigen. Een onderdeel hiervan is het overleg tussen werkgevers en werknemers. Ook voor het vervolg is deze sociale dialoog van groot belang. Ik neem maatregelen om de praktijk in het culturele veld te veranderen. Daarbij kies ik vooral voor sectorbrede maatregelen. Een eerlijke beloning en goede arbeidsvoorwaarden raken immers het gehele culturele veld en niet enkel de instellingen die het Rijk ondersteunt.

Net als de Raad ben ik blij met de ontwikkeling van een Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst (PACCT). Zo kan een sociaal arrangement tussen werkenden/opdrachtnemers en werkgevers/opdrachtgevers tot stand komen. Ik zie PACCT als een partner bij goede randvoorwaarden voor de sector en verwacht mijn ondersteuning van de arbeidsmarktagenda in de periode 2021-2024 via dit platform voort te zetten. Ik roep de organisaties, werkenden en collectieve verbanden op zich aan dit platform te verbinden en afspraken mede vorm te geven.

Om een goede bedrijfsvoering mogelijk te maken, heeft in 2017, 2018 en 2019 volledige indexatie (voor prijs- en loonontwikkeling) plaatsgevonden. Aan de culturele instellingen en de cultuurfondsen is hiervoor structureel € 36 miljoen beschikbaar gesteld.

Voor de arbeidsmarkt neem ik de volgende sectorbrede maatregelen:

- Na overleg met partijen die het veld vertegenwoordigen, kies ik in 2020 voor een eenmalige investering van € 15 miljoen voor een structurele voorziening voor permanente professionele ontwikkeling. Deze richt zich op mensen die in de culturele en creatieve sector werken. In de periode 2021-2024 investeer ik hierin jaarlijks € 1 miljoen.
- In de periode 2021-2024 ondersteun ik de sociale dialoog met een bedrag van jaarlijks € 0,5 miljoen.
- In de periode 2021-2024 lever ik jaarlijks een bijdrage van € 1 miljoen aan de ontwikkeling van honoreringsrichtlijnen.
- In de periode 2021-2024 investeer ik jaarlijks totaal € 0,8 miljoen in de zes cultuurfondsen voor sectorale arbeidsmarktknelpunten.

Naar aanleiding van de adviezen van de Raad voor Cultuur [Cultuur dichtbij, dichtbij cultuur](#) en [Financiering van cultuur](#) neem ik de volgende maatregelen om de financiering van de sector te versterken:

- In 2020 investeer ik eenmalig € 5 miljoen in een revolverend productiefonds voor innovatie in de podiumkunsten. Doel is groei en innovatie in de podiumkunsten te bevorderen en producenten

Nationale Beeldbank • Jan Kranendonk

in staat te stellen meer risico's te nemen en te experimenteren met nieuw werk, nieuwe makers en nieuwe publieksbenaderingen. Het gaat om aanvullende financiering om grotere investeringen mogelijk te maken via garantiestelling, lening en matching. De aanvrager moet in staat zijn om de bijdrage uit het fonds terug te betalen. Dit productiefonds past in de lijn van het advies van de Raad. Dit is een eerste stap. Voor de verbreding van het fonds naar de hele sector investeer ik in de periode 2021-2024 jaarlijks € 2 miljoen.

- In 2017 is het Filmfonds gestart met een pilot om de Film Production Incentive (cash rebate) uit te breiden naar high end tv-series. Deze succesvolle pilot zet ik in 2020 voort met een extra (incidentele) investering van € 5,55 miljoen.
- In 2020 doteer ik eenmalig € 2,3 miljoen aan het fonds Cultuur + Financiering. Dit fonds verstrekt leningen die beschikbaar zijn voor individuen en organisaties uit alle disciplines in de creatieve sector die aantoonbaar een professionele beroepspraktijk hebben. Met een extra dotatie wordt het bereik vergroot.
- In de periode 2021-2024 stel ik jaarlijks € 0,5 miljoen beschikbaar om het geven van privaat geld te stimuleren. Ik onderzoek samen met de sector welk instrument hiervoor wordt ingezet.

Voor de periode 2021-2024 neem ik voor de basisinfrastructuur inclusief de fondsen de volgende maatregelen:

- Onderschrijving van de Fair Practice Code, de Governance Code Cultuur en de Code Culturele Diversiteit is een subsidievoorwaarde. Het gaat om een knock-out criterium: instellingen die de codes niet onderschrijven, ontvangen geen subsidie. Over de toepassing van de codes ga ik periodiek met instellingen in gesprek, volgens het principe: pas toe en leg uit.
- De basisinfrastructuur kent een maximum aantal te financieren instellingen per categorie. Ik vraag de Raad bij de beoordeling van de aanvragen erop te letten dat alle te financieren instellingen hun makers en personeel eerlijk belonen.
- Over een eerlijke beloning maak ik bestuurlijke afspraken met de andere overheden. Ook zij dienen vanuit hun voorwaarden een eerlijke beloning mogelijk te maken.
- Elke instelling met subsidie vanuit het Rijk moet verplicht aansluiten bij bestaande afspraken over honorering (cao en honoreringsrichtlijnen) en de sociale dialoog.
- Tot 2021 is er voor muzikensembles en presentatieinstellingen budget beschikbaar voor honoreringsrichtlijnen. In deze sectoren is naar verhouding het verschil tussen de huidige beloning en een eerlijke beloning het grootst. Ook hebben sociale partners hier afspraken gemaakt over een betere beloning. Daarom investeer ik ook in de nieuwe periode in deze groepen. De specifieke maatregelen hiervoor staan in deel 2 van deze brief.

Met deze maatregelen sluit ik aan bij de wensen van het culturele veld. Net als de Raad pleit ook [Kunsten '92](#) voor 'de invoering van de Fair Practice Code als subsidievoorwaarde, de oprichting van een arbeidsmarktplatform, het voorstel voor een scholingsfonds voor permanente professionele ontwikkeling en het voorstel voor een revolverend fonds.'

Onder *Moties* ga ik nader in op een aantal specifieke moties van de Tweede Kamer.

Bij de brief *Voortgang Cultuur in een open samenleving* is het Onderzoek diversiteit cultuursector verschenen. Het onderzoek, gericht op herkomst, sekse en leeftijd van personeel van meerjarig gefinancierde culturele instellingen, laat een aantal positieve ontwikkelingen zien en toont op welke punten extra aandacht nodig is.

In aanvulling op deze publicatie is een visuele samenvatting gemaakt met de meest recente cijfers en ontwikkelingen in de personele diversiteit van culturele instellingen en adviescommissies van cultuurfondsen en raden. Ook zijn gegevens uitgesplitst naar instellingen die tot de basisinfrastructuur behoren en andere culturele instellingen. Deze aanvullingen zijn als bijlagen bij deze brief opgenomen. Ik juich de stappen die het veld op het gebied van culturele diversiteit zet toe. Het is belangrijk dat het gehele culturele veld een afspiegeling vormt van de samenleving van nu.

Cultuur van en voor iedereen

Cultuur is van en voor iedereen, ongeacht woonplaats, culturele achtergrond of opleiding. Samen met gemeenten en provincies wil ik cultuur voor zoveel mogelijk mensen betekenis geven. Dat doen we door cultuur te bevorderen die uitnodigend en laagdrempelig is en waarbij iedereen zich welkom voelt. Ik richt me daarbij op cultuurparticipatie, immaterieel erfgoed en cultuuronderwijs.

Cultuurparticipatie

De cultuurparticipatie in Nederland is groot. Toch bestaan er tussen groepen burgers grote verschillen in cultuurdeelname en -beleving. Ik vind dat cultuur van en voor iedereen is.

Gemeenten en provincies hebben een grote rol op het gebied van educatie en participatie. Dit blijkt ook duidelijk uit de profielen. De regio Ede-Wageningen investeert in de cultuurdeelname van jongeren, ouderen, Nederlanders met een migratieachtergrond en vluchtelingen. Grote steden werken in hun wijken met 'cultuur-ankers' (Den Haag), 'wijkcultuurhuizen' (Utrecht) of 'cultuurscouts' (Rotterdam). In Brabant ondertekenden vertegenwoordigers van bedrijfsleven, onderwijs, zorg en overheid de [Wet op Behoud van Creativiteit](#) om ervoor te zorgen dat iedereen haar of zijn aangeboren creativiteit kan benutten en ontwikkelen.

Twente heeft oog voor amateurverenigingen om 'de (sociale) vitaliteit en leefbaarheid van kernen op peil te houden'. Zo kunnen amateurverenigingen hun verbindende rol ook in de toekomst vervullen.

Om de cultuurdeelname van ouderen te bevorderen is het Fonds voor Cultuurparticipatie het programma [Age Friendly Cultural Cities](#) gestart. Daaraan doen intussen 24 gemeenten mee.

Ik hecht groot belang aan het VN-Verdrag inzake rechten van personen met een handicap. Met vertegenwoordigers van gehandicaptenorganisaties heb ik gesproken over behoeften en wensen op het gebied van cultuurdeelname. Uit die gesprekken bleek een grote behoefte aan eigentijds aanbod van creatieve activiteiten.

In de periode 2021 tot 2024 stimuleer ik toegankelijkheid met een programma cultuurparticipatie. Dit programma heeft als doel de cultuurdeelname van zoveel mogelijk verschillende groepen te bevorderen. Ik stel hiervoor in 2021-2024 in totaal € 5,08 miljoen per jaar beschikbaar. Het Rijk ondersteunt hiermee de initiatieven van gemeenten en provincies.

Programma cultuurparticipatie

- Het programma verbindt zorg en sociaal werk met professionele culturele instellingen, amateur- en erfgoedverenigingen en kunstenaarsinitiatieven.
- Het programma maakt zowel grotere projecten van landelijke betekenis als kleinere lokale initiatieven mogelijk. Het gaat om zelf dansen, filmen, vloggen of toneel spelen, schrijven of verhalen vertellen. Er is vaak een verbinding met het erfgoed: zowel met gebouwen zoals monumenten, als met gebruiken en tradities.
- Het Fonds voor Cultuurparticipatie voert het programma uit met een matchingsregeling. Het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst ondersteunt het programma met expertise en kennisdeling. Het werkt hiervoor samen met andere organisaties. Het programma levert inzichten op over de drempels voor de niet-bezoeker van cultuur.
- Het programma start vanuit lokale initiatieven. De beoogde deelnemers beslissen mee over de uitwerking. Dit betekent dat inhoud, aanpak en doelgroep per gemeente verschillen. Er is ruimte voor maatwerk in schaal en bereik.

Immaterieel erfgoed

Immaterieel erfgoed beleven mensen met elkaar. Het omvat gebruiken, feesten en ambachten die we door willen geven aan volgende generaties. Dat verbindt. Immaterieel erfgoed leeft en is steeds in ontwikkeling. Het omvat cultuuruitingen van alle groepen mensen in Nederland: van het Zomercarnaval in Rotterdam tot midwinterhoornblazen in Overijssel.

Het [Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland](#) coördineert de uitvoering van het UNESCO-verdrag inzake de Bescherming van Immaterieel Cultureel Erfgoed in Nederland.

Gemeenschappen kunnen zich aanmelden en opgenomen worden in het netwerk of de inventaris. Er zijn inmiddels 138 praktijken in de inventaris opgenomen. In 2017 is het [molenaarsambacht](#) op de *Representative List* van het Immaterieel Erfgoedverdrag van UNESCO gekomen.

Het Fonds voor Cultuurparticipatie heeft mede naar aanleiding van de [motie van het Kamerlid Aartsen](#) een nieuwe regeling opgesteld. Deze biedt verenigingen meer mogelijkheden om een eigentijdse invulling te geven aan immaterieel erfgoed. Vrijwilligers spelen een belangrijke rol. Het fonds heeft ook voor hen aandacht.

In de periode 2021-2024 neem ik de volgende maatregelen:

- De brede regeling immaterieel erfgoed is recent bij het Fonds voor Cultuurparticipatie van start gegaan. Daarnaast ontwikkelt het fonds samen met het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Mondriaan Fonds een regeling voor het eigentijds behoud van ambachten en een voor immaterieel erfgoed in grootstedelijke context. Deze regelingen zet ik in 2021-2024 voort.
- Begin 2019 heb ik samen met de ministers van cultuur van de andere landen in het Koninkrijk een intentieverklaring ondertekend om het UNESCO-verdrag uit te werken.
- In het kader van de nieuwe Omgevingswet ondersteun ik gemeenten met kennis over (immaterieel) erfgoed.

Cultuuronderwijs

Dit kabinet investeert in goed cultuuronderwijs. Ik heb extra geld beschikbaar gesteld voor filmonderwijs, museumbezoek door scholieren, muziekonderwijs en leesbevordering. Met het programma *Cultuureducatie met kwaliteit*, de Cultuurkaart, de VMBO-regeling en de MBO-card bereiken we alle leeftijden. De komende periode hebben vooral kansengelijkheid en integraal cultuuronderwijs mijn aandacht. Ik zie goede mogelijkheden om cultuur en gelijke kansen te verbinden. De sociale of economische achtergrond van een leerling mag geen belemmering zijn. Daarom wil ik meer aandacht voor scholen die het moeilijk vinden goed cultuuronderwijs te geven.

In de curriculumherziening is kunst en cultuur één van de leer-gebieden die tot het curriculum gaat behoren. Het streven is de Tweede Kamer in 2021 een voorstel voor geactualiseerde onderwijsdoelen te sturen.

Ik kies voor integraal cultuuronderwijs en geef niet langer voorrang aan bepaalde kunstdisciplines. Scholen, de Raad voor Cultuur en de andere overheden hebben mij hierom gevraagd. De afgelopen jaren is er, ook dankzij de Tweede Kamer, veel aandacht geweest voor muziekonderwijs. Een kwart van de scholen voor primair onderwijs maakt gebruik van de impuls. Ook kunnen alle pabo's ervan gebruik maken. Lokaal zijn er veel mooie initiatieven ontstaan. Dit geeft een stevige basis voor goed muziekonderwijs. Het tijdelijke programma *Méér muziek in de klas* eindigt eind 2020. Binnen het programma *Cultuureducatie met kwaliteit* en het herziene curriculum blijven er uitstekende mogelijkheden om hierop voort te bouwen. Bovendien geldt de publiek-private aanpak, met de stimulerende rol van de VandenEnde Foundation en lokale sponsors, als inspiratie voor het bredere cultuureducatiebeleid vanaf 2021.

Binnen het programma *Cultuureducatie met kwaliteit* komt er meer ruimte voor het voortgezet onderwijs en de aansluiting tussen binnen- en buitenschoolse activiteiten. De vraag van scholen blijft het uitgangspunt. Ik houd oog voor de werkdruk in het onderwijs.

In 2020 neem ik de volgende maatregelen:

- Met mijn medebestuurders en de PO-Raad wil ik komen tot een nieuw bestuurlijk akkoord en een vervolg op *Cultuureducatie met kwaliteit*.
- Ik ga in gesprek met de MBO Raad met als doel het cultuuronderwijs binnen het MBO te versterken.
- Ik verbreed de regeling deskundigheidsbevordering muziek, nu bestemd voor pabo's, voor cultuureducatie in brede zin.

In de periode 2021 tot 2024 neem ik de volgende maatregelen:

- Er komt een vervolg op het programma *Cultuureducatie met kwaliteit*. Dit programma zal breder van opzet worden en inspelen op de komst van het nieuwe curriculum. De maatregelen voor afzonderlijke disciplines en onderwijsniveaus integreer ik in dit programma. Zo zal de VMBO-regeling voor VMBO en praktijkonderwijs opgaan in dit programma. Penvoerders krijgen meer ruimte om in te spelen op lokale wensen, zoals aandacht voor het voortgezet onderwijs, gelijke kansen en de relatie binnenschools-buitenschools.
- Ik verhoog het bedrag dat andere gemeenten dan de G9 ontvangen. Zij ontvangen in de nieuwe periode hetzelfde bedrag als de G9, namelijk € 0,79 per leerling. Ik investeer via het programma *Cultuureducatie met kwaliteit* hierin € 3,5 miljoen.
- *Cultuureducatie met kwaliteit* wordt toegankelijk voor aanvragers in Caribisch Nederland.
- Ik zet de Cultuurkaart voor het voortgezet onderwijs voort. De Cultuurkaart komt vanaf 2021 ook beschikbaar voor het VSO.

Cultuur is grenzeloos

Cultuur kent geen grenzen. Internationale uitwisseling is bij cultuur net zo vanzelfsprekend als in de wetenschap; die uitwisseling wil ik verder stimuleren. Ze draagt bij aan een open blik op de wereld, de ontwikkeling van talent en rijkdom van geest. In het buitenland onderscheidt Nederland zich vaak door een vernieuwende en onconventionele aanpak. Het buitenland heeft een grote belangstelling voor onder meer Nederlandstalige literatuur en Nederlands erfgoed. De basisinfrastructuur biedt ruimte aan de voorhoede van het Nederlandse culturele aanbod en draagt bij aan talentontwikkeling.

Internationalisering is de praktijk in het culturele veld. Het internationaal cultuurbeleid draagt bij aan internationale uitwisseling en aan het internationale profiel van Nederland door cultuur te verbinden aan maatschappelijke opgaven en diplomatie, buitenlandbeleid en mensenrechten. Het internationaal cultuurbeleid is een verantwoordelijkheid van de bewindspersonen van Buitenlandse Zaken en OCW. De uitvoering is in handen van onder meer de cultuurfondsen, DutchCulture, EYE, Het Nieuwe Instituut en ambassades. DutchCulture brengt de expertise vanuit meerdere disciplines samen en stemt de gezamenlijke inzet af.

Najaar 2019 ontvangt de Tweede Kamer het nieuwe beleidskader voor het internationaal cultuurbeleid. Ik stel dit kader samen met de minister van Buitenlandse Zaken en de minister

voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking op. Het kader schetst de rolverdeling tussen de verschillende spelers en de financiën voor de nieuwe periode.

- Ik hecht aan internationale samenwerking vanuit de regio. De komende tijd verken ik met de andere overheden de manier waarop het Rijk goede voorbeelden over internationale samenwerking kan uitwisselen. Het gaat dan om samenwerking vanuit de regio met Vlaanderen en Duitsland, met andere landen in Europa en verder weg. En het gaat om activiteiten na het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed 2018 en uitwisseling in het kader van UNESCO.
- Het programma Creative Europe (2014-2020) van de Europese Unie en andere EU-programma's versterken door internationale samenwerking ook de positie van de Nederlandse culturele en audiovisuele sector, onder meer op het gebied van erfgoed, digitalisering en innovatie en het bereik van kinderen en jongeren. Nederland is succesvol in het programma Creative Europe. Het culturele veld heeft veel belangstelling voor Europese samenwerking, zoals de [brief](#) van onder meer Kunsten '92, Eurosonic en Waag – Technology & Society duidelijk maakt. De Creative Europe Desk speelt een belangrijke bemiddelende rol. Voor de nieuwe periode (2021-2027) zet ik in op handhaving van het programmacomité en vermindering van administratieve lasten. Dit zijn ook de aandachtspunten vanuit het veld, steden en de Tweede Kamer.

- Er zijn verschillende uitvoerders van het internationaal cultuurbeleid, zoals de cultuurfondsen, ondersteunende instellingen en de Rijksdiensten. Ik vraag hen bij activiteiten op het gebied van internationalisering in de landen uit het beleids-kader internationaal cultuurbeleid 2021-2024, dit kader als uitgangspunt te hanteren.

Financieel kader deel 1

(alle bedragen per jaar, in miljoenen euro's)	2020	2021-2024
VERBREIDING EN VERNIEUWING		
Matchingsregeling verbreding en vernieuwing	-	2,00
EEN STERKE CULTUURSECTOR		
Revolverend productiefonds	5,00	2,00
Verlenging uitbreiding cash rebate film	5,55	-
Eenmalige dotatie Fonds Cultuur+ Financiering	2,30	-
Permanente professionele ontwikkeling	15,00	1,00
Ondersteuning van de sociale dialoog	-	0,50
Ontwikkeling honoreringsrichtlijnen	-	1,00
Stimuleren geven privaat geld	-	0,50
Knelpunten arbeidsmarkt fondsen	-	0,80
CULTUUR VAN EN VOOR IEDEREEN		
Programma Cultuurparticipatie	-	5,08
Cultuureducatie met kwaliteit	-	3,50

Criteria

Op grond van de hiervoor geschetste uitgangspunten kom ik tot de volgende algemene criteria voor de periode 2021-2024:

- Kwaliteit: voor financiering door het Rijk is kwaliteit van (inter) nationaal niveau een voorwaarde.
- Vernieuwing: van alle instellingen met financiering van het Rijk verwacht ik dat zij in beweging blijven. De aansluiting bij het publiek van nu beperkt zich niet tot bepaalde genres of groepen makers. Ook in de samenstelling van het personeel moeten aanvragers duidelijk maken dat zij bij de diverse samenleving van nu horen.
- Eerlijke beloning: cultuur heeft een belangrijke intrinsieke en verbindende waarde. Wie voor die waarde zorgt, heeft recht op een eerlijke beloning.
- Bevordering van educatie en participatie.
- Geografische spreiding.

Van alle aanvragers voor de basisinfrastructuur verwacht ik duidelijke en realistische plannen voor het publieksbereik die aandacht besteden aan nieuwe groepen, waaronder jongeren. Uit gesprekken met het culturele veld, scholen en medebestuurders concludeer ik dat het niet zinvol is van alle aanvragers plannen te eisen op het gebied van cultuuronderwijs. De samenwerking tussen scholen en het culturele veld is nu soms te aanbodgericht. Aanvragen met uitgewerkte plannen op het gebied van

cultuuronderwijs moeten van hoge kwaliteit zijn en inspelen op de behoefte van scholen. Ook moeten zij aansluiten op het programma *Cultuureducatie met kwaliteit* in de regio.

Een eigeninkomsteneis veroorzaakt bij instellingen een grote administratieve lastendruk. Omdat de eigen inkomsten van instellingen de afgelopen jaren zijn gestegen en daarmee de praktische betekenis van de eigeninkomstennorm afneemt, schaf ik deze af. Ik blijf een goede bedrijfsvoering en diverse financieringsmix belangrijk vinden. Ik geef dit als een beoordelingscriterium mee aan de Raad voor Cultuur. Toepassing van de Fair practice code is een subsidievoorwaarde. Mogelijk stijgen daardoor de loonkosten voor instellingen. Hoe meer inkomsten daar tegenover staan, des te meer armslag de instellingen hebben. Onder *Een sterke cultuursector* ben ik nader ingegaan op de specifieke voorwaarden op het gebied van arbeidsmarkt, governance en diversiteit. Toepassing van de Fair Practice Code, de Governance Code Cultuur en de Code Culturele Diversiteit is een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen.

Regeling periode 2021-2024

De *Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2021-2024* is een bijlage bij deze brief. De regeling beschrijft de criteria en functies die in de nieuwe periode voor subsidie van het Rijk in aanmerking komen. Ik streef naar eenvoud in de uitwerking en vermindering van administratieve lasten. Ik neem daarom geen bestemmingsfondsvorschriften in de regeling op.

Deel 2: basisinfrastructuur en fondsen 2021-2024

Hieronder schets ik de maatregelen voor de fondsen en de verschillende sectoren.

Fondsen

De landelijke culturele infrastructuur bestaat uit de instellingen gefinancierd via de basisinfrastructuur en de zes cultuurfondsen.

De zes cultuurfondsen zijn complementair aan de basisinfrastructuur. De basisinfrastructuur maakt een Rijk, gevarieerd hoogwaardig cultuuraanbod mogelijk, verspreid over het hele land van en voor iedereen.

De zes cultuurfondsen zijn beeldbepalend en actief binnen alle culturele disciplines: architectuur, digitale cultuur en vormgeving, beeldende kunst, erfgoed, film, letteren, podiumkunsten en cultuurparticipatie en -educatie. De cultuurfondsen zorgen voor doorstroming, vernieuwing, talentontwikkeling en zoeken actief naar verbinding met publiek, makers, kunstenaars en regio.

De fondsen financieren instellingen en ondersteunen makers en projecten. Daarnaast overzien de fondsen de gehele sector en zijn zij in staat om in samenhang beleid te maken: van individuele makers tot grote instellingen. Het is van belang dat de fondsen in hun instrumentarium en budget goed worden uitgerust om dit te blijven doen.

De fondsen zijn in 2018 gevisiteerd. De [onafhankelijke visitatie-commissie](#) is van mening dat de cultuurfondsen goed tot uitstekend functioneren: 'De visitatiecommissie trof professionele instellingen aan met betrokken medewerkers, gezichtsbepalende directeuren en competente raden van toezicht.' Van de aanbevelingen uit het vorige visitatierapport uit 2014 is serieus werk gemaakt: zo hebben de fondsen stappen gezet om zich op het gebied van governance, culturele diversiteit en de relatie met het culturele veld verder te ontwikkelen.

De juridisering van regelingen blijft een punt van aandacht. De aanvraagprocedures zijn soms ingewikkeld waardoor afwijkende aanvragen soms niet goed in de regelingen passen. Uiteraard dienen fondsen zich aan de juridische procedures te houden. Tegelijkertijd adviseert de visitatiecommissie binnen die kaders te zoeken naar vrije ruimte waardoor ook innovatieve, unieke en niet in regelingen te vangen projecten gerealiseerd kunnen worden.

< Van de fondsen verwacht ik dat zij de komende periode hun regelingen vereenvoudigen, nog meer samenwerken en meer oog hebben voor discipline-overstijgende projecten. Ik verzoek hen de meerjarige regelingen zo aan te passen dat deze instellingsubsidies mogelijk maken. De regelingen moeten aanvullend zijn op de basisinfrastructuur. Verder vraag ik de fondsen in gezamenlijkheid samen te werken met de stedelijke regio's. Hiervoor zijn al initiatieven gestart. Ik vraag de fondsen deze initiatieven te bundelen om flexibel in te spelen op het culturele veld, over de gehele breedte van de sector.

Voor de periode 2021-2024 neem ik de volgende maatregelen:

- De middelen voor vernieuwing en talentontwikkeling uit het Regeerakkoord voor de fondsen maak ik voor de periode 2021-2024 structureel. Het gaat om een bedrag van € 9,9 miljoen per jaar.

- Vanaf 2018 heb ik € 10 miljoen per jaar extra toegekend aan de fondsen voor tijdelijke ondersteuning van instellingen tot de nieuwe basisinfrastructuur begint. Deze middelen voeg ik in de periode 2021-2024 toe aan het budget voor instellingen via de basisinfrastructuur. Het Fonds Podiumkunsten heeft in deze € 10 miljoen een aandeel van € 8,6 miljoen. Dit betekent dat er in de periode 2021-2024 minder budget zal zijn voor meerjarig gefinancierde instellingen bij dit fonds. Daarom vraag ik het Fonds Podiumkunsten om een goede balans te zoeken tussen gezelschappen met een infrastructurele taak en instellingen met een signatuur die verbonden is aan een artistiek leider.
 - In de huidige periode is het mogelijk dat instellingen in de basisinfrastructuur voor specifieke regelingen een aanvraag kunnen indienen bij een fonds. In de periode 2021-2024 blijft die mogelijkheid bestaan.
- >

Podiumkunsten

In de periode 2021-2024 breid ik de basisinfrastructuur uit, waarbij ik de Raad voor Cultuur vraag bij de beoordeling van aanvragen keuzes te maken die aansluiten bij de kwaliteiten van het culturele veld in de verschillende regio's en de samenstelling van het publiek. Ook vraag ik de Raad bij de beoordeling van de aanvragen oog te hebben voor de breedte van de podiumkunsten en de ontwikkeling van crossovers en urban arts.

Voor de periode 2021-2024 neem ik de volgende maatregelen:

- De basisinfrastructuur biedt ruimte aan maximaal 7 muziekensembles. Ik investeer € 1 miljoen in deze categorie voor een betere beloning van musici.
- Ik investeer € 1 miljoen voor een betere beloning bij het Fonds Podiumkunsten met bijzondere aandacht voor musici.
- De basisinfrastructuur biedt ruimte aan maximaal 15 jeugdgezelschappen. Het toekomstig publiek komt zo meer in aanraking met alle facetten van de podiumkunsten. Ik continueer de investering van € 0,9 miljoen in de jeugdtheatergezelschappen. Daarnaast investeer ik een extra bedrag van € 0,95 miljoen in deze categorie en investeer ik € 0,1 miljoen in het dansgezelschap dat voorziet in de productie en distributie van jeugddans.
- Ik hevel € 7,2 miljoen van het Fonds Podiumkunsten over naar de basisinfrastructuur. Dit bedrag is bestemd voor jeugdgezelschappen en muziekensembles.

- Ik geef het Fonds Podiumkunsten de opdracht om een aparte meerjarige regeling voor jeugdaanbod te ontwikkelen en deze niet te laten concurreren met meerjarige regelingen voor volwassen aanbod.
- De basisinfrastructuur biedt ruimte aan maximaal 7 festivals met een internationaal platform, waarbij er ruimte is voor interdisciplinaire programmering. Ik investeer € 1 miljoen in deze categorie.
- De Raad adviseert extra te investeren in Opera Zuid en De Nederlandse Reisopera. Ik neem dit advies over en investeer € 1,5 miljoen in deze categorie.
- Ik investeer € 0,7 miljoen in het symfonieorkest met begeleidingsactiviteiten voor dans en continueer de investering in het symfonieorkest met aanbod van pop- en jazzmuziek van € 0,75 miljoen.
- Festivals en podia zie ik als een fijnmazig netwerk van presentatieplekken waarin de traditionele scheidslijnen tussen disciplines verdwijnen. Mede daardoor past het aanbod zich gemakkelijker aan de omgeving en het publiek aan. Ik geef het Fonds Podiumkunsten de opdracht om de mogelijkheden voor podia en festivals om nieuw en ander publiek te trekken, te vergroten. Met de [pilot 2P: verbinden produceren en presenteren is hiermee ervaring opgedaan. De pilot was gericht op samenwerking tussen podia en festivals met gezelschappen en ensembles](#).

In deze pilot is geleerd hoe er flexibel kan worden ingespeeld op de behoefte aan meer voorstellingen en hoe eenzelfde productie

op meer podia kan worden gespeeld. Zo kunnen gezelschappen, samen met anderen, een nieuw en breder publiek bereiken in verschillende regio's. Ik vraag het fonds gebruik te maken van de uitkomsten van deze pilot en hierbij de regio's goed te betrekken.

- Ik hecht eraan dat podiumkunstinstanties over de grenzen van disciplines heen kunnen werken. Ik zorg er daarom voor dat de regelgeving hier ruimte voor biedt.

Financieel kader podiumkunsten

Alle bedragen per jaar, in miljoenen euro's loon- en prijspeil 2018	BASIS	INVESTERINGEN	SUBSIDIE PLAFONDS 2021-2024
Theater	20,04	-	20,04
Jeugdpodiumkunsten	8,39	1,85	10,24
Dans	18,98	0,10	19,08
Symfonieorkesten	54,20	1,45	55,65
Muziekensembles	4,38	1,00	5,38
Opera	30,76	1,50	32,26
Festivals	4,79	1,00	5,79
Fonds Podiumkunsten	60,76		47,27
Extra middelen voor tijdelijke ondersteuning instellingen		-8,66	
Overheveling jeugdpodium- kunsten en muziekensembles		-7,18	
Talentontwikkeling en vernieuwing		1,35	
Arbeidsvoorwaardenmiddelen musici		1,00	

Nationale Beeldbank • Berlinda van Dam

Musea

Musea spelen een belangrijke rol bij het bewaren van de schatten uit ons verleden en de kennismaking van nieuwe generaties met dit verleden. De [Raad voor Cultuur](#) wijst erop dat zij voor tal van gebieden grote waarde hebben: 'kunst, geschiedenis, natuurhistorie, volkenkunde, bedrijf, wetenschap en techniek.'

Voor de periode 2021-2024 neem ik de volgende maatregelen:

- De Raad heeft geadviseerd de publieksactiviteiten van instellingen in de Erfgoedwet niet langer via de basisinfrastructuur te financieren, maar dit ook via de Erfgoedwet te laten lopen. Ik neem dit advies van de Raad over. Hiermee wordt een belangrijke wens van het veld gehonoreerd. Voor de overheveling van de middelen voor publieksactiviteiten is een wijziging van de Erfgoedwet nodig. Ik zal deze in gang zetten. Tot die tijd zal de subsidie die de huidige musea in de basisinfrastructuur ont-vangen voor hun publieksactiviteiten rechtstreeks worden gekoppeld aan de Erfgoedwetsubsidie. Het totaal aan middelen dat zij ontvangen is vrij inzetbaar voor beide doeleinden.
- Ik vraag de rijksmusea de visitatie vorm te geven om verdere verbetering te stimuleren. Ik vraag de Raad te adviseren over het kader voor de visitatie.
- De Raad adviseert om stedelijke en provinciale musea te ondersteunen in de basisinfrastructuur voor publiekstaken van (inter)nationaal belang. Dit advies neem ik over. De basisinfrastructuur biedt ruimte aan maximaal 12 musea met een

gemeentelijke of provinciale collectie. Ik vraag de bestuurders in het land per provincie een museum voor te dragen. Ik stel hiervoor € 0,25 miljoen jaarlijks per museum beschikbaar.

- De Raad vraagt om aandacht voor de positie van kleinere musea. Ik volg het advies van de Raad en vraag het Mondriaan Fonds zijn regeling voor deze groep aan te passen, en verhoog het bedrag van deze regeling met € 1 miljoen jaarlijks in de periode 2021-2024.
- De Raad adviseert de positie van het Fotomuseum te versterken. Ik investeer € 1,5 miljoen in de periode 2021-2024.
- Op mijn verzoek en vanwege de [motie Dik-Faber](#) heeft de Raad over wetenschapsmusea en science centra geadviseerd. De Raad maakt onderscheid tussen instellingen die het behoud en beheer van een collectie als kerntaak hebben - de wetenschapsmusea - en instellingen die deze kerntaak niet hebben. Bij instellingen met een collectie is het culturele belang duidelijk. Zij zouden volgens de Raad, zoals nu het geval is, een beroep moeten kunnen doen op regelingen van het Mondriaan Fonds. Voor instellingen zonder collectie is de culturele betekenis minder evident. Financiering vanuit cultuurmiddelen ligt dan ook niet voor de hand. Ik deel het advies van de Raad. Dit laat onverlet dat wetenschapsmusea en science centra een belangrijke bijdrage leveren aan de toegankelijkheid van cultuur en wetenschap voor een breed publiek, vooral ook voor kinderen en jongeren. Ik hecht er daarom aan dat het Mondriaan Fonds uiteenlopende projecten van diverse wetenschapsmusea en science centra blijft ondersteunen, zoals bijvoorbeeld destijds

de nieuwe presentatie van Geofort over big data. Daarnaast profiteren de science centra van de middelen die de komende jaren structureel beschikbaar komen voor wetenschapscommunicatie rondom Nationale Wetenschapsagenda (NWA). Ze zullen met een deel van deze middelen een regionale verbindingsfunctie vervullen en evenementen organiseren, passend binnen de doelen van de NWA. NWO geeft op dit moment deze samenwerking vorm.

- Ik vind het belangrijk dat er aandacht is voor het slavernijverleden. Daarom voer ik gesprekken met de gemeente Amsterdam over de samenwerking tussen Rijk en gemeente bij een nationale voorziening voor het slavernijverleden. Voor de ontwikkeling van een nationale voorziening slavernijverleden in Amsterdam reserveer ik een bedrag van € 1 miljoen per jaar.

Financieel kader musea

Alle bedragen per jaar, in miljoenen euro's loon- en prijspeil 2018	BASIS	INVESTERINGEN	SUBSIDIE PLAFONDS 2021-2024
Musea (regeling onder Erfgoedwet)	74,95	1,92	76,87
Regionale musea (BIS)	-	3,00	3,00
Regeling kleine musea via het MF	-	1,00	1,00
Reservering voor nationale voorziening Slavernijverleden	-	1,00	1,00

Beeldende kunst

De Raad voor Cultuur constateert in zijn [sectoradvies over de beeldende kunst](#) dat 'experiment, onderzoek en discours' kenmerkend zijn voor deze discipline. De Raad spreekt zijn zorg uit over de 'grenzeloosheid, kleinschaligheid en versnippering' die de sector 'kwetsbaar' maken. Het is dan ook belangrijk dat de presentatie-instellingen brede groepen in de samenleving in contact brengen met de beeldende kunst. Ik investeer in presentatie-instellingen om die zichtbaarheid te vergroten.

Voor de periode 2021-2024 neem ik de volgende maatregelen:

- Presentatie-instellingen liggen aan de basis van experiment en vernieuwing in de beeldende kunst. Hier wil ik zo veel mogelijk publiek mee in aanraking brengen. Daarom behoud ik 6 presentatie-instellingen in de basisinfrastructuur. Ik investeer een bedrag van 0,9 miljoen waarvan € 0,15 miljoen voor een betere beloning van beeldend kunstenaars. Daarbij geef ik twee instellingen de opdracht om zich specifiek te richten op het verbreden van hun (inter)nationale publiek.
- Ik verhoog het budget voor de meerjarige regeling voor presentatie-instellingen bij het Mondriaan Fonds met € 1,85 miljoen per jaar waarvan € 0,85 miljoen voor een betere beloning van beeldend kunstenaars. Zo brengen we in heel het land een breder publiek in aanraking met experiment en vernieuwing in de beeldende kunst.

- Momenteel kunnen getalenteerde kunstenaars uit binnen- en buitenland terecht bij verschillende postacademische instellingen met elk hun eigen profiel en positie. Deze internationale netwerken dragen bij aan de kwaliteit van talentontwikkeling in de beeldende kunst. In de nieuwe periode maak ik het mogelijk dat kunstenaars via de basisinfrastructuur aan 5 verschillende postacademische instellingen kunnen werken. Ik continueer de investering van € 0,7 miljoen in deze categorie.
- Uit de evaluatie van de Decentralisatie-uitkering beeldende kunst & vormgeving (DU-BKV) in 2018 is gebleken dat het een effectief instrument is en gemeentelijke investeringen en vernieuwing van de beeldende kunst en vormgeving stimuleert. Daarom zal ik de Decentralisatie-uitkering beeldende kunst & vormgeving in de periode 2021-2024 voortzetten.

Financieel kader beeldende kunst

Alle bedragen per jaar, in miljoenen euro's loon- en prijspeil 2018	BASIS	INVESTERINGEN	SUBSIDIE PLAFONDS 2021-2024
Presentatie-instellingen	2,68	0,90	3,58
Postacademische instellingen	4,55	0,70	5,25
Mondriaan Fonds	26,80		29,99
Extra middelen voor tijdelijke ondersteuning instellingen		-0,41	
Talentontwikkeling en vernieuwing		1,75	
Presentatie-instellingen		1,85	

Ontwerp

Ontwerp behelst vele (sub)disciplines zoals architectuur en stedenbouw, vormgeving, mode, digitale cultuur en gaming. Vanuit het cultuurbeleid zijn talentontwikkeling, experiment, onderzoek en internationale presentatie prioriteiten. Daarnaast stimuleer ik goed opdrachtgeverschap.

In de periode 2021-2024 neem ik de volgende maatregelen:

- Ik neem het advies van de Raad voor Cultuur over om een festival design met een internationaal platform op te nemen in de basisinfrastructuur. Ik investeer hierin € 0,6 miljoen per jaar.
- In een Futurelab design en technologie investeer ik € 1 miljoen per jaar.
- Ik onderzoek met het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en anderen hoe we meer programmatisch kunnen werken, zoals bij de *Actieagenda Ruimtelijk Ontwerp*. Hierbij kan het gaan om duurzaamheid in de mode, maar ook over verbindingen tussen erfgoed en ontwerp.

Financieel kader ontwerp

Alle bedragen per jaar, in miljoenen euro's loon- en prijspeil 2018	BASIS	INVESTERINGEN	SUBSIDIE PLAFONDS 2021-2024
Future lab design en technologie		1,00	1,00
Festival design	0,40	0,60	1,00
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	12,80		14,47
Extra middelen voor tijdelijke ondersteuning instellingen		-0,26	
Talentontwikkeling en vernieuwing		1,92	

Film

De afgelopen periode heb ik extra geld uitgetrokken voor film-educatie, talentontwikkeling en vernieuwing. De kwaliteit van Nederlandse audiovisuele producties en de zichtbaarheid en toegankelijkheid ervan vormen voor mij prioriteiten. De komende jaren zet ik in op films en audiovisuele producties met een sterke signatuur. Daarvoor is meer ruimte nodig voor de ontwikkeling van scenario's en filmplannen, naast een breed pakket aan maatregelen om de eigenzinnigheid en kwaliteit van Nederlandse films te bevorderen. Enkele maatregelen gaan over de basisinfrastructuur en het Filmfonds. Over het advies van de Raad voor Cultuur over heffingen en het filmbeleid van de Publieke Omroep zullen de minister voor Basis-, Voortgezet Onderwijs en Media en ik de Tweede Kamer apart informeren.

In de periode 2021-2024 neem ik de volgende maatregelen:

- Het is belangrijk dat filmmakers los van productie(dwang) kunnen experimenteren met nieuwe vormen en kunnen werken aan hun eigen signatuur. Hiervoor wil ik meer ruimte creëren. Ik leg hierbij, zoals de Raad adviseert, de nadruk op scenario en regie. De uitbereiding van de basisinfrastructuur biedt meer ruimte aan instellingen die zich richten op ontwikkeling, zoals *incubators*, *skills-labs* en *writersrooms*.
- Ik vraag het Filmfonds om:
 - meer ruimte te creëren voor de ontwikkeling van filmprojecten en de autonomie van makers - scenaristen, regisseurs en

onafhankelijk filmproducenten -, en zijn regelingen zo in te richten dat productiedwang afgeremd wordt;

- scherpe keuzes te maken bij de kwaliteit van producties en de lijn 'meer geld voor minder films' voort te zetten;
- meer diversiteit in het palet aan audiovisuele producties aan te brengen;
- Via de cash rebate de internationale concurrentiepositie en de betrokkenheid van Nederlandse filmprofessionals bij filmproducties te blijven stimuleren.
- Ik continueer de al ingezette extra investering in het Filmfonds van € 2,3 miljoen. Dit bedrag is bestemd voor educatie.
- Naast bioscopen en filmtheaters zijn festivals en digitale platforms van belang om een breed en divers publiek te bereiken. Nederland kent gerenommeerde filmfestivals. Deze festivals spelen een rol in internationale uitwisseling, talentontwikkeling en vernieuwing. Ik investeer € 0,75 miljoen in deze categorie.
- De internationale promotie van de Nederlandse film en filmsector is de afgelopen tien jaar complexer geworden. Deze taak is bij verschillende partijen belegd. Om meer duidelijkheid te scheppen en tot meer effectiviteit en efficiëntie te komen, verzoek ik de ondersteunende instelling op het gebied van film en het Nederlands Filmfonds op dit terrein nauw samen te werken door gezamenlijke beleidsontwikkeling, uitvoering van activiteiten en verantwoording daarover.
- De Raad adviseert de publiekstaken van EYE die verband houden met de collectie aan de Erfgoedwet toe te voegen. Hierdoor ontstaat een helder onderscheid tussen collectietaken

en ondersteunende taken op het gebied van film: internationale promotie en filmeducatie worden gefinancierd via de basisinfrastructuur en taken op het gebied van erfgoed worden gefinancierd via de Erfgoedwet. Ik neem dit advies over.

Financieel kader film

Alle bedragen per jaar, in miljoenen euro's loon- en prijspeil 2018	BASIS	INVESTERINGEN	SUBSIDIE PLAFONDS 2021-2024
Festivals	3,91	0,75	4,66
Nederlands Filmfonds	52,47		56,80
Extra middelen voor tijdelijke ondersteuning instellingen		-0,15	
Talentontwikkeling en vernieuwing		2,18	
Filmeducatie		2,30	

Letteren

Ik hecht aan een levendig literair klimaat. Via het Nederlands Letterenfonds investeer ik in vernieuwing en verbreding van het literaire aanbod en de zichtbaarheid van onze literatuur in het buitenland. Een levendige literatuur kan niet zonder lezers. In mijn adviesaanvraag aan de Raad voor Cultuur heb ik gewezen op het belang van literatuur en lezen in het onderwijs. Lezen is belangrijk voor een goede en zorgvuldige beheersing van de Nederlandse taal. Door te lezen gaan mensen makkelijker leren en ontwikkelen ze zich beter. Lezen versterkt het vermogen tot empathie. Door literatuur doe je nieuwe ervaringen op en kun je je verplaatsen in

een ander; iets wat onze maatschappij zo nodig heeft. Uit [onderzoek](#) blijkt ook dat lezers een positiever zelfbeeld hebben en minder vooroordelen. De openbare bibliotheken worden door alle bevolkingsgroepen bezocht. Ze maken cultuur door hun goede spreiding en brede bereik toegankelijk. Het is belangrijk dat mensen blijven lezen. Maar helaas wordt er minder gelezen. Er zijn zorgen over het leesplezier van jongeren en hun motivatie om te lezen. Ook de technische leesvaardigheid staat onder druk.

Voor de periode 2021-2024 neem ik de volgende maatregelen om het lezen en de aandacht voor literatuur te bevorderen:

- De Raad vraagt aandacht voor verbetering van het leesklimaat. Ik investeer daarom extra in twee ondersteunende instellingen. Ik licht dit onder *Ondersteuningsstructuur* nader toe.
- Er is ruimte in de basisinfrastructuur voor 1 festival in de letteren met een internationaal platform. Ik investeer hierin € 0,3 miljoen.
- Ik vraag het Nederlands Letterenfonds en de lettereninstituten hun beleidsplannen goed onderling af te stemmen, zodat er sprake is van een verdere integratie van het letterenbeleid. Ook bij de advisering door de Raad zal ik hier aandacht voor vragen.

Financieel kader letteren

Alle bedragen per jaar, in miljoenen euro's loon- en prijspeil 2018	BASIS	INVESTERINGEN	SUBSIDIE PLAFONDS 2021-2024
Festival	-	0,30	0,30
Nederlands Letterenfonds	11,12		11,92
Extra middelen voor tijdelijke ondersteuning instellingen		-0,15	
Talentontwikkeling en vernieuwing		0,96	

Ontwikkelfunctie en festivals ontwerp, beeldende kunst en crossovers

Ik maak plek voor meer genres die een breder, gevarieerder publiek bereiken. Dat doe ik door ruimte te maken voor festivals en ontwikkelplekken in alle disciplines en sectoren.

In de periode 2021-2024 neem ik de volgende maatregelen:

- De basisinfrastructuur biedt ruimte aan festivals op het gebied van ontwerp, beeldende kunst en crossovers met een internationaal platform. Ik hecht aan de ruimte voor interdisciplinaire programmering. Ik investeer een bedrag van € 1,4 miljoen in deze categorie.
- De basisinfrastructuur biedt ruimte aan vijftien vernieuwende ontwikkelaars in meerdere sectoren en disciplines. Ik denk hierbij vooral aan ontwerp, filmhubs, popmuziek, urban arts en crossovers. Ik investeer € 7,1 miljoen in deze categorie instellingen. Ik volg hierin het advies van de Raad voor Cultuur die pleit voor meer aandacht voor ontwikkeling in uiteenlopende genres. Ik vraag de Raad bij de beoordeling van de plannen bij deze groep specifiek te letten op spreiding over disciplines en spreiding over het land. Dat betekent niet dat elk aanbod overal te zien moet zijn; het gaat om keuzes op basis van kwaliteit en de belangstelling van het publiek.

Financieel kader ontwikkelfunctie en festivals

Alle bedragen per jaar, in miljoenen euro's loon- en prijspeil 2018	BASIS	INVESTERINGEN	SUBSIDIE PLAFONDS 2021-2024
Festivals ontwerp, beeldende kunst en cross-sectoraal	-	1,40	1,40
Ontwikkelfunctie	1,59	7,10	8,69

Ondersteuningsstructuur

Bij een sterke cultuursector hoort een goede ondersteuningsstructuur. Instellingen in deze categorie vormen geen doel op zichzelf, maar hebben als taak anderen te ondersteunen en het veld als geheel te versterken.

Ik kies niet voor een herziening, maar zet in op versterking van de huidige structuur. Dit betekent dat ik geen subsidiemogelijkheden voor nieuwe instituten schep. Ik volg een maatwerkgerichte aanpak met oog voor de verschillende behoeften van verschillende disciplines. Ook de Raad voor Cultuur pleit voor zo'n aanpak.

Aanvragen moeten duidelijk maken dat de activiteiten ten dienste staan van het veld en hier aantoonbaar behoefte aan is.

Ook de cultuurfondsen voeren ondersteunende taken uit. Ik handhaaf het kader en de uitgangspunten uit mijn adviesaanvraag en behoud de ondersteunende taken die fondsen nu uitvoeren, zoals debat en reflectie, onderzoek en deskundigheidsbevordering.

Digitalisering biedt mogelijkheden voor het vergroten van het publieksbereik en de toegankelijkheid van cultuur. Digitalisering leidt tot innovatie en brengt bij cultureel erfgoed nieuwe mogelijkheden voor behoud, beheer en (her)gebruik door onderzoekers of scholieren. Met de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed geef ik hier vorm aan. Ook voor de ondersteuning van de kunstensector bij het behoud en beheer van erfgoed vormt deze strategie voor mij het kader.

Voor de periode 2021-2024 neem ik de volgende maatregelen:

- In de podiumkunsten- en ontwerpsector bestaat de behoefte collecties en archieven met elkaar te verbinden en digitaal toegankelijk te maken. Ik creëer ruimte in de basisinfrastructuur voor één netwerk- of platformfunctie per sector die kennisdeling over behoud en beheer van collecties en netwerkvorming stimuleert en collecties digitaal verbindt en toegankelijk maakt. In muziekcollecties en theater- en danscollecties investeer ik € 1 miljoen. Voor ontwerparchieven (vormgeving en digitale cultuur) voeg ik € 0,5 miljoen toe aan het budget van de ondersteunende instelling voor ontwerp. Ik verwacht van deze netwerk- of platformen een nauwe samenwerking met het kennisinstituut voor digitalisering. Zo zorgen we ervoor dat deze collecties duurzaam toegankelijk worden voor professionals, onderzoekers, onderwijs en het brede publiek. Het behoud en beheer van de collecties zelf blijft de verantwoordelijkheid van individuele instellingen en krijgt vorm door zelfregulering.
- Voor het behoud, beheer en ontsluiting van de verweesde collecties op het gebied van podiumkunsten en vormgeving maak ik geld vrij. Ik investeer hierin € 0,5 miljoen. Samen met het instellen van de netwerk- of platformfuncties binnen de basisinfrastructuur geef ik hiermee tevens gevolg aan [moties van de leden Bergkamp en Asscher](#) over 'behoud, beheer en toegankelijk maken van collecties' en [de motie van het lid Geluk-Poortvliet](#) over 'behoud en ontsluiting van muzikaal erfgoed.'

- Ik maak ruimte voor een ondersteunende instelling met als kernactiviteit lettereneducatie voor kinderen in het primair onderwijs. Ik investeer hierin € 0,5 miljoen.
- In navolging van het advies van de Raad investeer ik € 0,2 miljoen extra in een instelling met als kernactiviteit de landelijke bemiddeling tussen schrijvers, scholen en bibliotheken voor het geven van lezingen over en rond het werk van schrijvers.
- Ik continueer de al ingezette extra investering in de ondersteunende instelling voor film van € 1,2 miljoen. Dit bedrag is bestemd voor educatie.
- Ik creëer een plek in de basisinfrastructuur voor een bovensectorale ondersteunende instelling op het gebied van professionalisering en ondernemerschap. Ik zet hiervoor de middelen in die nu op projectbasis beschikbaar zijn. De instelling heeft als taak om onafhankelijke informatie te geven over financiering, ondernemerschap en besturen. De instelling dient goed in te spelen op de behoefte van het veld, collectieve vertegenwoordigers, opleidingen en financiers en op het platform voor professionele ontwikkeling dat de sector ontwikkelt.
- De basisinfrastructuur biedt ruimte aan een bovensectorale ondersteunende instelling met een coördinerende rol op het gebied van internationaal cultuurbeleid. Deze moet zich richten op haar kerntaken. De resultaten van de beleidsevaluatie door de directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie van het ministerie van Buitenlandse Zaken en het nieuwe beleidskader internationaal cultuurbeleid zijn bepalend voor haar taken. Dit kader schetst ook de precieze rolverdeling tussen de verschillende spelers.
- Voor de bovensectorale ondersteunende instelling voor digitalisering adviseert de Raad een extra investering van € 0,25 miljoen om de instelling in staat te stellen haar functie voor de volle breedte van de cultuursector te vervullen. Ik onderschrijf het belang dat de Raad hecht aan het bovensectoraal verbinden van partijen bij het tot stand komen, gebruiken en duurzaam behouden van digitale culturele content in brede zin en neem het advies over.
- De Raad adviseert extra subsidie toe te kennen aan de bovensectorale ondersteunende instelling op het gebied van onderzoek en statistiek. Verder adviseert de Raad in de aanloop naar de nieuwe periode een tijdelijke voorziening op te richten waarin verschillende partijen werken aan een nieuwe methodiek en presentatie van de zogenaamde Cultuurmonitor. Ik volg dit advies van de Raad en zet € 0,25 miljoen extra in.
- Ik volg de Raad niet in zijn advies onderzoek van de bovensectorale ondersteunende instelling voor cultuureducatie en cultuurparticipatie onder te brengen bij een andere instelling. Het kenniscentrum heeft juist als rol werkwijzen, methodieken en praktijkvoorbeelden te koppelen aan onderzoek en uitwisseling van *best practices*. Wel wil ik meer evenwicht brengen in de subsidieverdeling tussen het kenniscentrum voor cultuureducatie en –participatie en het centrale kenniscentrum. Ik hevel daarom € 0,25 miljoen over naar de bovensectorale instelling op het gebied van onderzoek en statistiek.
- De Raad adviseert een nieuwe ondersteunende instelling op te richten voor publieksonderzoek. Net als de Raad ben ik van

mening dat het veld sterker samen kan werken op het gebied van publieksonderzoek. Het veld heeft hier echter ook een eigen verantwoordelijkheid. Ook is mijn beleid voor de nieuwe periode: geen nieuwe ondersteunende instituties, maar voorrang voor verbreding en vernieuwing en de positie van makers. Wel laat ik onderzoek uitvoeren naar wat we in Nederland kunnen doen om de samenwerking op het gebied van publieksonderzoek te versterken. Culturele instellingen kunnen publieks- en bevolkingsdata beter benutten om nieuw publiek te bereiken. Ik reserveer € 0,5 miljoen voor een samenwerkingsverband vooruitlopend op de uitkomsten van het onderzoek.

- Ik investeer een bedrag van € 0,25 miljoen voor een instelling die vrije gedachtenuitwisseling op het gebied van cultuur en politiek stimuleert door debatten en lezingen.

Financieel kader ondersteuningsstructuur

Alle bedragen per jaar, in miljoenen euro's loon- en prijspeil 2018	BASIS	INVESTERINGEN	SUBSIDIE PLAFONDS 2021-2024
Netwerk- of platformfunctie sectorcollecties podiumkunsten	-	1,00	1,00
Beheer, behoud en ontsluiting sectorcollecties	-	0,50	0,50
Ondersteunende instelling ontwerp	1,13	0,50	1,63
Ondersteunende instelling film	0,88	1,20	2,08
Ondersteunende instellingen letteren	3,09	0,70	3,79
Bovensectorale instelling cultuureducatie en participatie	5,35	-0,25	5,10
Bovensectorale instelling internationaal cultuurbeleid	0,98	-	0,98
Bovensectorale instelling digitalisering	0,61	0,25	0,86
Bovensectorale instelling onderzoek en statistiek	0,76	0,50	1,26
Bovensectorale instelling debat en reflectie	-	0,25	0,25
Bovensectorale instelling professionalise- ring en ondernemerschap	1,69	-	1,69
Reservering tbv publieksdata voor cultuurproducerende instellingen	-	0,50	0,50

Financieel kader 2021-2024

Onderstaande tabel bevat de subsidieplafonds per sector in de basisinfrastructuur, van de musea en de zes cultuurfondsen voor de periode 2021-2024.

Alle bedragen per jaar, in miljoenen euro's. Loon- en prijspeil 2018	SUBSIDIE PLAFONDS 2021-2024
Instellingen	
Podiumkunsten	149,95
Regionale Musea	3,00
Musea (regeling onder Erfgoedwet)	76,87
Beeldende Kunsten	8,84
Ontwerp	3,63
Film	6,74
Letteren	4,09
Festivals ontwerp, beeldende kunst en cross-sectoraal	1,40
Ontwikkefunctie	8,69
Bovensectoraal ondersteunend	10,15
	273,34
Cultuurfondsen	
Fonds Podiumkunsten	47,27
Mondriaan Fonds	30,99
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	14,47
Nederlands Filmfonds	56,80
Nederlands Letterenfonds	11,92
Fonds voor Cultuurparticipatie	18,55
	179,99

Financieel kader inzet middelen Regeerakkoord

In het Regeerakkoord is voor cultuur (en historisch democratisch bewustzijn) een reeks die oploopt tot € 80 miljoen structureel per jaar vanaf 2020 opgenomen. In [Cultuur in een open samenleving](#) heb ik uiteengezet hoe het kabinet de extra middelen uit het Regeerakkoord invult voor 2018. In de brief [Voortgang Cultuur in een open samenleving](#) heb ik deze middelen nader ingevuld voor 2019. Met deze brief heb ik de uitwerking voor 2020 en de periode 2021-2024 ingevuld. Onderstaande tabel laat zien hoe de middelen uit het regeerakkoord worden ingezet vanaf 2021.

Alle bedragen per jaar, in miljoenen euro's loon- en prijspeil 2018	2021	2022	2023	2024
BIS	27,30	27,30	27,30	27,30
Cultuurfondsen	17,05	17,05	17,05	17,05
Musea (via regeling onder de Erfgoedwet)	1,92	1,92	1,92	1,92
subtotaal	46,27	46,27	46,27	46,27
Scholenbezoek Parlement	4,12	4,72	4,76	4,76
Scholenbezoek musea via bekostiging primair onderwijs	4,48	4,48	4,48	4,48
Programma Cultuurparticipatie	8,45	8,45	8,45	8,45
Bereikbaarheid openbare bibliotheek in de regio	1,00			
Doorontwikkeling digitale openbare bibliotheek	2,00	2,00	2,00	2,00
Een leefomgeving met karakter	1,00	1,00	1,00	1,00
Internationaal Cultuurbeleid	2,00	2,00	2,00	2,00
Een sterke cultuursector	5,80	5,80	5,80	5,80
Versterking popmuziek	0,60			
Reservering voor nationale voorziening Slavernijverleden	1,00	1,00	1,00	1,00
Matchingsregeling verbreding en vernieuwing	2,00	2,00	2,00	2,00
Cultuureducatie met kwaliteit	3,50	3,50	3,50	3,50
Reservering tbv publieksdata voor cultuurproducerende instellingen	0,50	0,50	0,50	0,50
TOTAAL (overschrijding wordt gedekt binnen de cultuurbegroting)	82,72	81,72	81,76	81,76

Moties en toezeggingen

Hieronder ga ik in op een aantal moties van de Tweede Kamer.

- [De motie van de leden Ellemeet en Asscher](#) die verzoekt ‘experimenteerruimte te creëren opdat zzp’ers werkzaam in de culturele en creatieve sector collectief kunnen onderhandelen’. Op dit moment staat het mededingingsrecht dit nog niet toe. Ik verken nu de behoefte aan collectieve afspraken in verschillende deelsectoren. Ook verken ik een voorstel voor OCW-wetgeving met betrekking tot fair pay voor de cultuursector. Ik bewaak daarbij de samenhang met het beleid van mijn collega’s van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Economische Zaken en Klimaat. Ook stem ik af met de Autoriteit Consument en Markt, die toezicht houdt op prijsafspraken. Ik informeer de Tweede Kamer dit najaar over de voortgang.
- [De motie van de leden Ellemeet en Rutte](#) die onder meer verzoekt ‘te inventariseren welke financieringsregelingen voor zelfstandigen ook bedoeld zijn voor zelfstandigen in de culturele sector, maar in de praktijk voor hen niet geschikt zijn.’ De Raad voor Cultuur heeft zich in zijn advies [Financiering van Cultuur](#) uitgesproken over deze motie: ‘Het is volgens de raad niet constructief om de aandacht te laten uitwaaiëren en het brede scala van bestaande stimuleringsregelingen voor ondernemers om te buigen, zodat ook de (zeer) kleine ondernemingen en individuele kunstenaars hierop aanspraak kunnen maken.’ Wel vind ik het belangrijk om duidelijkheid te scheppen over de doelstellingen en toepasbaarheid van diverse regelingen. Cultuur+Ondernemen ontwikkelt de

[Culturele Financieringswijzer](#). Deze is in juni 2019 gelanceerd.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is betrokken met oog op zijn regelingen.

- [De motie van de leden Ellemeet en Asscher](#) die verzoekt ‘te verkennen hoe bewerkstelligd kan worden dat er in lijn met de Fair Practice Code sprake kan zijn van eerlijke tarieven en lonen en hierover ook afspraken te maken met gemeenten en provincies.’ Het naleven van de Fair Practice Code is een subsidievoorwaarde voor de periode 2021-2024.
- [De motie van de leden Ellemeet en Bergkamp](#) die verzoekt ‘het Fonds Podiumkunsten te vragen de regeling aan te passen zodat het budget ter beschikking komt van de ensembles.’ Het fonds heeft naar aanleiding van deze motie in januari 2019 met de ensembles gesproken en het kader aangepast. Dit kader is intussen in werking getreden. Hierin komen middelen ten goede aan de ensembles die deze moeten gebruiken voor de honorering van hun musici. Voor de periode 2018-2020 is per jaar € 300.000 beschikbaar. Het resterende bedrag van de jaren 2017-2018 is beschikbaar voor bijzondere publiekscampagnes waarbij podia en ensembles samenwerken.
- [De motie van het lid Dik-Faber](#) over de behoefte aan atelier-ruimte. Ik heb een *quick scan* laten uitvoeren. Uit de stedelijke profielen blijkt dat regio’s een betaalbare ruimte voor makers belangrijk vinden. Tegelijk is het vinden van die ruimte vooral in grote steden in het westen niet eenvoudig. Bij de voorgenomen wetswijziging naar aanleiding van de evaluatie van de Woningwet 2015 zal mijn collega van Binnenlandse Zaken en

Koninkrijksrelaties nagaan of het mogelijk is om ateliers als maatschappelijk vastgoed te kwalificeren, en daarmee als een Dienst van Algemeen Economisch Belang. Voorwaarde hiervoor is een op de wijk of buurt gerichte maatschappelijke functie. De stedelijke regio Utrecht heeft de proeftuin *Naar een integrale gebiedsontwikkeling voor de culturele regio* ontwikkeld, met veel aandacht voor beschikbare ruimtes voor makers. De bevindingen leiden tot een handboek voor de inventarisatie van leegstand en de behoefte van makers. Dit biedt ook handelingsperspectieven voor andere regio's.

Tot slot

Na vaststelling van de *Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2021-2024* kunnen instellingen een aanvraag indienen voor subsidie. Deze aanvragen leg ik voor aan de Raad voor Cultuur, waarna ik op Prinsjesdag 2020 de subsidiebesluiten voor de periode 2021-2024 bekend zal maken.

Het kabinet investeert flink in de basisinfrastructuur, zodat deze samen met het aanbod dat de fondsen mogelijk maken het beste bevat dat het culturele leven te bieden heeft. Het héle culturele leven. Dus niet alleen de canonieke cultuur, maar ook andere genres die een nieuw publiek bereiken. En het investeert in goede voorwaarden voor de makers, in een eerlijke beloning.

In aanloop naar de nieuwe periode werk ik samen met mijn medebestuurders – en dat zal ik blijven doen. Als de aanvragen van instellingen zijn ingediend, ga ik in gesprek met mijn medebestuurders over de gewenste samenstelling in de verschillende regio's. De aandachtspunten van mijn medebestuurders zal ik meegeven aan de Raad voor Cultuur. We maken zo een betere afstemming tussen Rijk en regio mogelijk. Op deze manier vul ik ook de regierol van het rijk in.

Met deze samenwerking versterken we het draagvlak voor cultuur en zorgen we voor investeringen die het verschil maken.

Planning aanloop periode 2021-2024

- Najaar 2019 vaststellen *Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2021-2024*
- 1 februari 2020 deadline indienen aanvragen
- Februari 2020 reflectie van de stedelijke regio's op binnengekomen aanvragen
- Mei 2020 advies van de Raad voor Cultuur
- Prinsjesdag 2020 subsidiebesluiten minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Bijlagen:

- ministeriële regeling
- infographic basisinfrastructuur 2021-2024
- infographic diversiteit in de cultuursector
- onderzoek diversiteit cultuursector